

Historien om SARS-manden

Da AIDS-sygdommen spredte sig i 1980'erne, blev Vesten mindet om tidligere epidemier. Da lungesygdommen SARS fik verdens bevågenhed i 2003, blev vi igen mindet om, at epidemier altid har hjemsøgt mennesket, når det lever i tætbefolkede områder, hvor smitten kan vandre uhindret fra det ene menneske til det andet.

Pestmandens moderne partner

Set fra et medicinhistorisk synspunkt muliggjorde SARS-epidemien, at museet kunne aktualisere vores relativt ydmyge udstilling om epidemierne igennem tiderne. Den såkaldte "pestmand" skulle helt konkret perspektiveres ved hjælp af en nutidig epidemilæge, en "SARS-mand". Skejby Sygehus donerede dragten, som nu beklæder en mannequin af gips lavet af medarbejderne Lars

Nibe og Niels Bjerre – som altid med værkestedets kompetente hjælp.

Jeg må bekende, at pestmanden ikke vakte min begejstring, da jeg begyndte som inspektør på Steno Museet for et par år siden. Jeg var ikke tilfreds med, at pestmanden var en reproduktion af en italiensk dragt, som aldrig var blevet benyttet i Danmark.

Efterhånden blev min holdning ændret, da pestmanden tydeligvis fascinerede mange af vores gæster, ikke mindst børn. Pestmanden personificerede den uhygge, som mange sikkert føler, når han eller hun hører om den sorte døds hærgen i tidligere tider, hvor landsbyer blev lagt øde og større landområder halveret i indbyggertal. Pestens betydning er svær at fatte for et nutidsmenneske, der ikke har kendt til naturkatastrofer af sådan et omfang. Pestmanden viste derfor sin berettigelse i samlingen. Derfor måtte vi gøre en dyd ud af nødvendigheden og give ham en moderne partner.

Slipstrømmen af SARS

SARS-epidemien affødte en mindre indsamling af genstande, som skulle udstilles i en montre mellem de to epidemifigurer. I første omgang fik vi masker, beskyttelsesbriller, handsker og en turistbrochure "Tips on SARS" fra SAS og Den danske Ambassade i Beijing.

Det var interessant at se, hvorledes det omgivende samfund blev ændret i slipstrømmen fra SARS og de nyhedsøgende journalister. Sygdommen påvirkede modeskabere, kunstnere, forretningsmænd og børns leg. Tøjdesigneren Dorian Ho fra Hong Kong

Sars-brudepar! (Foto: Hanne Teghhus)

fik stor omtale i aviserne, da han præsenterede elegante perlebesatte mundbind ved et modeshow under epidemien. Asiatiske skolebørns kunstværker om SARS indgik i en kunststilling i København. I medierne kunne man se billeder af kinesiske legetøjs-handlere, som solgte dukker med mundbind under epidemien. Man kunne også læse, at kinesiske børn legede “karantæne” i skolen. SARS’s vekselvirkning med samfundet ændrede vores fokus på sygdommen, som pludselig muliggjorde en lidt bredere kulturhistorie end forventet. Og samtidig slog det én, at børnene i Beijing naturligvis var påvirket af, at far og mor og de selv bar mundbind, lige som man tager vanter på om vinteren.

Det var også overraskende, hvor meget merchandise SARS affødte. På internettet fandt vi hjemmesider, som solgte alt fra madkasser, rygsække, og krus til t-shirt, kasketter og trusser påtrykt forskellige SARS-one-liners, eksempelvis “got SARS?”. Således påvirkede indsamlingen vores udstilling af SARS-manden, som fik følgeskab af en kinesisk barbie dukke med mundbind samt et krus med gode råd om SARS-forebyggelse.

Ingen desmerkat

Vi ville også indsamle en desmerkat. Katten er en kinesisk delikatess og en mulig årsag til epidemien, men det lykkedes ikke at få fat i en. Vi drømte længe om at have dyret stående neden for SARS-manden, ligesom rotterne smyger sig langs pestlægens kappe. Vi kontaktede forgæves naturhistoriske museer i Danmark og Kina, annoncerede på konservatorhjemmesider og forespurgte om eventuelle beslaglagte desmerkatter i den danske told.

SARS-beskyttelsesdragten er doneret af Infektionsmedicinsk Afdeling, Skejby Sygehus. (Foto: Hanne Teglhus)

Set i bakspejlet

Hvor megen lighed er der så mellem den historiske pest og den nutidige SARS? Set i bakspejlet blev SARS en langt mindre sundhedskatastrofe end frygtet. Frygten for den farlige epidemi, som ville sprede sig i Vesten som pesten, var imidlertid tilstede i de første måneder af epidemien. Sygdommens betydelige dødelighed og dens lidt mystiske smittemåde øgede også frygten for den.

Endelig benyttede man en række “gode, gamle” bekæmpelsesmetoder, som allerede viste deres værd under pesten. Smittede patienter blev isoleret og rejseaktiviteten til og fra epidemiområderne blev minimeret.

Kinesisk barbie dukke med mundbind og et krus med gode råd om SARS-forebyggelse. (Foto: Hanne Teglhus)

Samtidig blev flere moderne Identifikation af den særlige foranstaltninger taget i brug. SARS Coronavirus foregik

på moderne laboratorier, hvilket betød, at SARS blev den hurtigst “opklarede” epidemi nogensinde. Information og advarsler om epidemien formidledes hurtigt til hele verden ved hjælp af fjernsyn, radio og aviser.

Endelig koordineredes hele indsatsen via verdenssundhedsorganisationen WHO, som gik ind og fik fremtvunget åbenhed omkring sygdommens opståen, spredning og farlighed. Der er næppe tvivl om, at SARS kunne være blevet mere omfattende, hvis ikke det internationale samfund havde samarbejdet verden over.

SARS blev ingen moderne pestsygdom, men den viste, hvor sårbart det globale samfund er. Således er SARS næppe den sidste epidemi – i Vesten og på Steno Museet. *ms*

Sommer på Steno Museet

Nu skulle man jo unægtelig tro, at de våde juli og august måneder ville udmønte sig i et højt besøgstal på museet, men det har ikke været tilfældet. 3262 gæster har besøgt museet i de to sommermåneder, og det er det laveste

besøgstal i museets historie. Hvad der har været årsagen til dårlige besøgstal, kan der jo kun gisnes om, men en af forklaringerne kan være, at museet i år ikke har haft et specielt sommerferietilbud til børn.

Det tager vi revanche for i efterårsferien. Der vil være et sjovt og spændende børnearrangement i forbindelse med den nye særudstilling *Fra land til kort*, der netop åbner op til ferien. *bt*